

Nr. 132.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till förvaltningsbyggnad för vattenfallsstyrelsen jämte i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

I proposition nr 1 har Kungl. Maj:t under kapitalbudgeten (bil. 27, punkt 5) bl. a. föreslagit riksdagen att i avbidan på särskild proposition i ämnet för budgetåret 1956/57 till Förvaltningsbyggnad för vattenfallsstyrelsen beräkna ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 130, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 16 mars 1956, föreslagit riksdagen att dels å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 till Förvaltningsbyggnad för vattenfallsstyrelsen under statens affärsverksfonder, statens vattenfallsverks fond, anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor, dels ock för budgetåret 1956/57 till Förvaltningsbyggnad för vattenfallsstyrelsen under nyssnämnda fond anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

I skrivelse den 8 november 1955 föreslog vattenfallsstyrelsen, att en ny förvaltningsbyggnad för styrelsen skulle uppföras i Räcksta inom Stockholms stad. För detta ändamål hemställde styrelsen att 7 milj. kr. måtte anvisas, varav 5 milj. kr. avsåg inköp av mark och borde uppföras på tilläggsstat för budgetåret 1955/56. I ärendet inhämtades yttranden från byggnadsstyrelsen, bostadsstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen. Sistnämnda myndighet ansåg möjligheterna att förlägga förvaltningsbyggnaden till ort utanför Stor-Stockholm böra närmare undersökas, innan ärendet slutligt avgjordes.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade chefen för kommunikationsdepartementet den 21 december 1955 en särskild sakkunnig att i samråd med vattenfallsstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen skyndsamt utreda frågan, huruvida vattenfallsstyrelsen lämpligen borde förläggas till annan ort än Stockholm. Med skrivelse den 3 mars 1956 avlämnade utredningsmannen sitt betänkande i ämnet.

I sin inledningsvis nämnda skrivelse framhåller *vattenfallsstyrelsen*, att dess personal i Stockholm f. n. omfattar 1 800 personer och omkring år 1959 beräknats ha stigit till 2 200 anställda. Styrelsens centrala lokaler i

kvarteret Björnen rymmer ca 1 050 personer och har sedan lång tid varit otillräckliga. F. n. har styrelsen lokaler på icke mindre än 28 ställen i vitt skilda stadsdelar.

Sedan tidigare planer på en ny förvaltningsbyggnad å Mariebergssområdet visat sig icke kunna realiserats, har förslag framkommit om att förlägga byggnaden till ett av Stockholms stad disponerat område i Räcksta invid den näst sista stationen på tunnelbanan till Vällingby. Området, som omfattar ca 85 900 kvadratmeter, ger gott utrymme för den byggnad, som erfordras, och erbjuder också tillräcklig plats för framtida utvidgning. För att gälla en förvaltningsbyggnad för ett centralt verk blir avståndet från huvudstadens centrum osedvanligt långt, men kommunikationerna kommer att vara förhållandevis goda på grund av belägenheten alldeles intill en tunnelbanestation.

Mellan styrelsen och representanter för Stockholms stad har — med förbehåll för Kungl. Maj:ts och stadsfullmäktiges godkännande — träffats ett köpeavtal, enligt vilket staden till vattenfallsstyrelsen försäljer sagda område för 5 000 000 kronor. Denna summa motsvarar ett pris av 58 kronor per kvadratmeter tomtyta. Räknat på våningsytan vid full exploatering innebär priset ungefär 50 kronor per kvadratmeter. Dessa priser överensstämmer i stort sett med den taxa för tomträttsavgälder, som Stockholms stad tillämpar i ifrågavarande stadsdelar, och får enligt styrelsen anses godtagbara. Styrelsen framhåller, att staden enligt avtalet skall på flera sätt medverka till att ett utnyttjande av området för vattenfallsstyrelsens räkning skall ställa sig förmånligt.

Styrelsen anför fortsättningsvis, att planeringen av byggnaden påbörjats. Någon detaljerad utformning jämte därpå baserade kostnadsberäkningar har ännu icke medhunnits. Styrelsen kommer att härutinnan framlägga ett fullständigt förslag i samband med anslagsframställningen för budgetåret 1957/58.

I samband med inflyttningen i den nya förvaltningsbyggnaden kommer styrelsen att friställa de nuvarande lokalerna i kvarteret Björnen — med undantag för en mindre kontorsvåning, som behövs som replipunkt i stadens centrum — och de övriga hyrda lokalerna. Enbart byggnaderna i kvarteret Björnen torde inklusive tillhörande mark ha ett värde för staten av 20 å 25 milj. kr.

Vid förhandlingarna med Stockholms stad har förutsatts snabbaste möjliga genomförande av markförvärvet, och en tidig tillträdesdag är ur styrelsens synpunkt förmånlig, varför helst för köpeskillingens erläggande bör disponeras ett anslag om 5 milj. kr. på tilläggsstat för budgetåret 1955/56.

Tiden till och med budgetåret 1956/57 torde åtgå för att närmare utforma byggnaden och utarbeta ritningar. Därjämte beräknas under nästa budgetår arbetet med att iordningställa markområdet kunna påbörjas. För

angivna ändamål beräknas ett medelsbehov av 2 000 000 kronor. Styrelsen hemställer slutligen, att kostnaderna för förvaltningsbyggnaden icke skall inräknas bland de ramreglerade investeringarna.

Beträffande innehållet i remissyttrandena över styrelsens framställning torde få hänvisas till propositionen (s. 4 och 5).

Vid fullgörande av sitt utredningsuppdrag har *utredningsmannen* överlagt med vattenfallsstyrelsen och arbetsmarknadsstyrelsen. Under utredningens gång har även företagsnämnden vid vattenfallsstyrelsen, samtliga personalorganisationer vid statens vattenfallsverk, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, Svenska elverksföreningen och Svenska vattenkraftföreningen fått framföra sina synpunkter. Härutinnan torde få hänvisas till propositionen (s. 5—13).

Vad angår utredningsmannens synpunkter och ställningstagande framhåller denne inledningsvis, att en bedömning av frågan om vattenfallsstyrelsen lämpligen bör förläggas till ort utanför Stockholm bör ske under hänsynstagande till den allmänna lokaliseringspolitik och till andra på frågan inverkan omständigheter, främst de verkningar en förflyttning kan antagas få för fullgörandet av de arbetsuppgifter, som åvilar styrelsen.

Med hänsyn till personalens storlek finner utredningsmannen det uppenbart att en utflyttning måste anses medföra gynnsamma verkningar, därest frågan bedömes ur sociala lokaliseringpolitiska synpunkter. Särskilt gäller detta, om en samhällelig lokaliseringpolitik anses böra inriktas på att hejda en ytterligare tillväxt av Stockholm.

Vid en bedömning av lämpligheten av en utflyttning ur andra synpunkter än de lokaliseringpolitiska synes till en början böra beaktas, vilka allmänna förutsättningar som bör vara uppfyllda i fråga om den förläggningssort, som skall väljas. Härutinnan kommer utredningsmannen till den slutsatsen, att — med hänsyn till de krav en utflyttning av den storleksordning det här är fråga om ställer på bostadsproduktion, skolväsende m. m. samt på kommunikationer av olika slag med Stockholm och andra delar av landet — en stad med ca 50 000 invånare, belägen omkring 20 mil från Stockholm bör ifrågakomma som förläggningssort.

Utredningsmannen anser det vidare stå klart, att, därest icke en extraordinär byggnadsverksamhet skall tillåtas å förläggningssorten, utflyttningen måste ske i etapper under en tid av förslagsvis fyra år.

När det gäller att bedöma, vilka följder en utflyttning kan antagas medföra för den av styrelsen bedrivna verksamheten, pekar utredningsmannen främst på två faktorer, nämligen förläggningssortens betydelse för personalrekryteringen och dess betydelse för styrelsens samarbete med andra statliga organ samt med organisationer och enskilda.

Beträffande först förläggningssortens betydelse för personalrekryteringen

kan det enligt utredningsmannen antagas, att ett beslut om utflyttning av vattenfallsstyrelsen kommer att medföra, att personal av alla kategorier kommer att lämna sin anställning vid styrelsen. Avgången av kvinnlig personal förutsättes bli särskilt stor.

Möjligheterna att rekrytera personal, sedan en utflyttning genomförts, bedömer utredningsmannen vara mindre än om styrelsen kvarbliver i Stockholm i fråga om personal med teknisk utbildning, särskilt högre sådan, och mera kvalificerad biträdespersonal men något gynnsammare i fråga om exempelvis kvinnlig biträdespersonal för mindre kvalificerade arbetsuppgifter. Nu angiven bedömning leder således, enligt utredningsmannen, till att en förläggning av vattenfallsstyrelsen till annan ort än Stockholm kan, sedan utflyttningen slutförts, väntas medföra såväl för- som nackdelar vid rekrytering av personal. Därvid synes nackdelarna överväga, eftersom de hänför sig till mera kvalificerad personal.

En i angivna hänseenden försvårad personalrekrytering måste uppenbarligen i hög grad ogynnsamt påverka vattenfallsstyrelsens möjligheter att fullgöra sina arbetsuppgifter, anför utredningsmannen.

Vad angår förläggningsortens betydelse för vattenfallsstyrelsens samarbete med myndigheter, organisationer och enskilda framhåller utredningsmannen, att ett sådant samarbete f. n. förekommer i betydande utsträckning med organ, som är förlagda till Stockholm. Det får anses ådagalagt, att nämnda samarbete är av stor betydelse för den av styrelsen bedrivna verksamheten. Samarbetet, som till mycket väsentlig del avser tekniska frågor, fordrar för att rätt bedrivs personliga sammanträffanden i stor omfattning, bl. a. till följd av att ritningar och annat skriftligt material måste vara tillgängligt vid överläggningarna. Vad vid utredningen förekommit har givit utredningsmannen stöd för uppfattningen, att den försämring av möjligheterna till samarbete, som skulle följa med en förläggning av vattenfallsstyrelsen till ort utanför Stockholm, skulle menligt påverka den av styrelsen bedrivna verksamheten. Utredningsmannen konstaterar vidare, att en successiv utflyttning av styrelsen under den tid för flyttningen pågår kommer att medföra betydande svårigheter att upprätthålla de kontakter, som för verksamhetens bedrivande erfordras inom styrelsen, och sålunda vara till påtagligt men för verksamheten.

Vad härefter angår de ekonomiska verkningar för vattenfallsstyrelsen, vilka skulle uppkomma vid en utflyttning, anser utredningsmannen dessa, särskilt med beaktande av att statens vattenfallsverks driftskostnader för innevarande budgetår beräknats till 220 milj. kr., icke vara av den storleksordningen, att de bör tillmätas någon mera avgörande betydelse vid bedömningen av den fråga, utredningen avser.

Ej heller torde enligt utredningsmannen beredskapssynpunkter på något

mera avgörande sätt påverka bedömningen av frågan om vattenfallsstyrelsens förläggning i fredstid.

Av de övriga synpunkter på frågan om vattenfallsstyrelsens förläggning, som framkommit under utredningen, nämner utredningsmannen, att personalorganisationerna givit uttryck för den uppfattningen, att en förflyttning av styrelsen från Stockholm innebär ett mycket stort ingrepp i tjänstemännens och deras familjemedlemmars livsföring.

Avslutningsvis understryker utredningsmannen, att en bedömning av de nackdelar, som kan vara förenade med en förläggning av vattenfallsstyrelsen till annan ort än Stockholm, bör ske under hänsynstagande till den betydelse den av vattenfallsstyrelsen bedrivna verksamheten har för landets kraftförsörjning.

Utredningsmannen framhåller sammanfattningsvis som sin mening, att även om det ur allmänna lokaliseringpolitiska synpunkter kan anses framstå såsom angeläget, att vattenfallsstyrelsen förläggas till någon annan ort än Stockholm, en dylik förläggning, särskilt med hänsyn till att den förutsätter en utflyttning under ett flertal år, måste anses medföra sådana nackdelar för den av styrelsen bedrivna verksamheten, att den icke lämpligen bör ske.

Departementschefen har till en början (s. 18 och 19) sammanfattningsvis redogjort för de förslag och synpunkter, som framkommit i ärendet. Efter att ha framhållit, att arbetsmarknadsstyrelsen under utredningsarbetets gång fäst uppmärksamheten på att även lokaliseringen av Älvkarleby kraftverksförvaltning, som nu är förlagd till Stockholm, borde övervägas, anföres följande.

Frågan om näringslivets lokalisering har under senare år tilldragit sig allt större uppmärksamhet, och de samhällseliga åtgärderna på detta område har aktiviserats. Objekten för lokaliseringpolitiken måste givetvis i lika grad gälla de statliga företagen och den statliga förvaltningen som det enskilda näringslivets företag.

Rent principiellt måste den meningen hävdas, att valet av förläggningsort för såväl administrationen som för näringslivet måste ske utifrån ekonomiska och samhällseliga bedömningar. När det gäller frågan om lämplig plats för ny förvaltningsbyggnad för vattenfallsstyrelsen, måste enligt min mening bedömningen ske mot bakgrunden av den föreliggande situationen för landets kraftförsörjning samt betydelsen härvidlag av vattenfallsstyrelsens verksamhet.

Som jag vid anmälan av vattenfallsstyrelsens investeringsäskanden i årets statsverksproposition framhållit, ter sig kraftförsörjningsläget såväl totalt som för vattenfallsverkets del ogynnsamt för en rad av år framåt. Av den i statsverkspropositionen redovisade prognosen, som omfattar tiden t. o. m. år 1961, framgår att under ett exceptionellt torrår nettobelastningen kom-

mer att väsentligt överstiga produktionen av vattenkraft. I ett sådant läge kan, trots ett intensivt utnyttjande av ångkraftresurserna, konsumtionsbegränsande åtgärder bli ofrånkomliga.

Av den för hela landet totala belastningsökningen faller omkring hälften på statens vattenfallsverk, vilket för verket nödvändiggör en mycket intensiv utbyggnadstakt. Vattenfallsstyrelsens funktioner kommer därför att huvudsakligen vara betingade av verkets anläggningsverksamhet.

Vad som i olika avseenden framkommit vid den verkställda utredningen har övertygat mig, att en förläggning av styrelsen till annan ort än Stockholm skulle i icke oväsentlig grad sätta ned verkets prestationsförmåga under själva flyttningstiden och att även på längre sikt risk för en sådan nedläggning kan tänkas föreligga. Vad angår svårigheterna under övergångstiden är att märka, att verkningarna härav kommer att göra sig gällande långt framåt i tiden på grund av den avsevärda tid det tar att projektera och bygga vattenfallsverkets anläggningar. En flerårig utflyttningsperiod med början inom en snar framtid skulle sålunda inverka oförmånligt på anläggningsverksamheten långt in på mitten av 1960-talet. Ehuru en uppskattning är svår att verkställa vad avser den eftersläpning i utbyggnadsprogrammet, som en utflyttning skulle komma att medföra, finner jag det vara uppenbart, att en utflyttning av styrelsen kan enbart under flyttningsperioden få för folkhushållet allvarliga konsekvenser ur kraftförsörjningssynpunkt. Mot bakgrunden av det redan nu ansträngda kraftförsörjningsläget framstår det som i hög grad angeläget, att den för folkhushållet betydelsefulla kraftutbyggnadsverksamheten störningsfritt kan fullföljas inom ramen för tillgängliga resurser.

Med hänsyn till vad jag nu sagt kan jag inte — oavsett de lokaliseringspolitiska skäl, som kan anföras för en utflyttning av styrelsen — tillstyrka en förläggning av vattenfallsstyrelsen till ort utanför Stor-Stockholm.

I anslutning till styrelsen är f. n. vissa fristående till statens vattenfallsverk hörande avdelningar förlagda, nämligen dels två centrala avdelningar — stationsmontageavdelningen och stamlinjebyggnaderna — och dels den lokala förvaltningen för Älvkarleby kraftverk. Vid utredningen, som enligt direktiven avsett vattenfallsstyrelsens förläggning, har icke närmare undersökts frågan om en utflyttning från Stockholm av dessa avdelningar. Ur allmänna lokaliseringspolitiska synpunkter framstår det såsom motiverat, att frågan om en förläggning av dessa fristående avdelningar till ort utanför huvudstaden närmare utredes, och jag har för avsikt att vid ett senare tillfälle föreslå Kungl. Maj:t att förordna härom.

Vid en förläggning till Stor-Stockholm har jag funnit styrelsens förslag att förlägga förvaltningsbyggnaden till stadsdelen Räcksta inom Vällingbyområdet omkring 12 km från Stockholms centrum vara ur lokaliseringspolitiska synpunkter lämpligt. Jag biträder därför styrelsens förslag i detta avseende.

Mot det av vattenfallsstyrelsen och Stockholms stad ingångna köpeavtalet rörande förvärv av mark i Räcksta har jag inte något att erinra. Jag förordar därför, att ett belopp av 5 milj. kr. anvisas till inköp av tomtmarken. Beloppet torde böra anvisas på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1955/56.

Vad angår vattenfallsstyrelsens hemställan om ett belopp av 2 milj. kr. för projekterings- och planeringsarbeten, har jag från styrelsen under hand

inhämtat, att av beloppet 650 000 kronor avsetts för projekteringsarbetena och av återstoden bl. a. 1 080 000 kronor beräknats för vissa schaktningsarbeten och sprängningsarbeten för byggnadens källarvåning. Jag har intet att erinra mot beloppets storlek och förordar sålunda, att ett anslag om 2 milj. kr. för ifrågavarande förberedelsearbeten anvisas för nästa budgetår.

De belopp, som jag sålunda tillstyrkt, torde anvisas under vattenfallsverkets fond på ett särskilt anslag, benämnt Förvaltningsbyggnad för vattenfallsstyrelsen. Jag förutsätter, att medelsförbrukningen på detta anslag skall anses falla utanför vattenfallsverkets rambegränsade investeringar.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Georg Carlsson* och *Johan Persson* (I: 523) och den andra inom andra kammaren av herr *Vigelsbo* (II: 712), i vilka hemställts att riksdagen med avslag å förevarande proposition måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förnyad prövning av frågan om förläggningen av vattenfallsstyrelsens förvaltningsbyggnad i enlighet med vad som i motionerna anförts;

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Alvar Andersson m. fl.* (I: 524) och den andra inom andra kammaren av herr *Andersson* i Brämhult *m. fl.* (II: 713), i vilka likaledes hemställts att riksdagen med avslag å förevarande proposition måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förnyad prövning av frågan om förläggningen av vattenfallsstyrelsens förvaltningsbyggnad i enlighet med vad som i motionerna anförts.

Beträffande de skäl motionärerna anført till stöd för sina yrkanden torde få hänvisas till motionerna II: 712 och II: 713.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har vattenfallsstyrelsen f. n. sin i Stockholm till ca 1 800 personer uppgående personal utspridd i lokaler på icke mindre än 28 ställen i skilda delar av staden. Detta förhållande måste självfallet inverka splittrande och effektivitets-sänkande på styrelsens verksamhet. Utskottet finner det därför i likhet med departementschefen angeläget, att en återsamling av personalen i en gemensam förvaltningsbyggnad snarast kommer till stånd.

Enligt ett av vattenfallsstyrelsen framlagt förslag skulle den härför erforderliga byggnaden uppföras på ett från Stockholms stad enligt preliminärt avtal för en köpeskilling av 5 milj. kr. inköpt tomtområde i Räcksta. Byggnadskostnaderna för det planerade ämbetshuset ha uppskattats till ca 30 milj. kr. Sedan arbetsmarknadsstyrelsen i infortrat yttrande över förenämnda förslag ansett möjligheterna böra undersökas att förlägga byggnaden till ort utanför Stor-Stockholm, har Kungl. Maj:t låtit frågan bliva föremål för utredning genom en särskilt tillkallad sakkunnig. Av den sålunda verkställda utredningen framgår, att vattenfallsstyrelsen be-

stämt avstyrkt en förläggning till annan ort än Stockholm, medan arbetsmarknadsstyrelsen — ur främst lokaliseringpolitiska synpunkter — funnit starka skäl tala för en utflyttning från huvudstaden och därför tillstyrkt en sådan. Utredningsmannen själv har som sin mening uttalat, att även om det ur allmänna lokaliseringpolitiska synpunkter kunde framstå som angeläget att styrelsen förlades till annan ort än Stockholm, en dylik förläggning måste anses medföra sådana nackdelar med avseende å styrelsens verksamhet, att den icke borde ske, allra helst som en förflyttning måste förutsättas taga flera år i anspråk. Vid utredningen säges vidare betydande avseende ha fästs vid arbetsmarknadsfrågorna och då främst rekryteringsmöjligheterna i fråga om personal med högre teknisk utbildning samt vid vattenfallsstyrelsens behov av mera personliga kontakter med utomstående organ i huvudstaden.

Ej heller departementschefen har — oavsett de lokaliseringpolitiska skäl som även enligt hans förmenande kunna anföras för en utflyttning av styrelsen — ansett sig kunna tillstyrka en förläggning av densamma till ort utanför Stor-Stockholm. Enligt departementschefens uppfattning bör vidare bedömningen av denna fråga ske mot bakgrunden av den föreliggande situationen för landets kraftförsörjning. Läget härutinnan tedde sig enligt tidigare i årets statsverksproposition redovisade prognoser ogynnsamt för en rad av år framåt såväl totalt som för verkets del. Med hänsyn härtill erfordrades en mycket intensiv utbyggnadstakt för vattenfallsverkets del, då f. n. omkring hälften av den för hela landet totala belastningsökningen fölle på verket. Den nedsättning av verkets prestationsförmåga som sannolikt skulle bliva följderna av en utflyttning kunde även beräknas göra sig gällande långt framåt i tiden.

Departementschefen, som således biträder utredningsmannens förslag, har jämväl funnit den planerade förläggningen av ämbetshuset till stadsdelen Råcksta inom vällingbyområdet lämplig.

Beträffande de till verket hörande fristående avdelningarna för stationsmontage och stamlinjebyggnader samt lokalförvaltningen för Älvkarleby kraftverk anser departementschefen dock en utredning rörande desammas förläggning utanför Stockholm motiverad och förklarar sig i anledning härav vilja senare föreslå Kungl. Maj:t att förordna härom.

Departementschefen förordar vidare att dels för inköp av den erforderliga tomtmarken ett belopp av 5 000 000 kronor anvisas på tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår, dels ock för projekterings- och planeringsarbeten ett belopp av 2 000 000 kronor anvisas för nästa budgetår. Ifrågavarande medel föreslås anvisade under ett särskilt anslag, benämnt Förvaltningsbyggnad för vattenfallsstyrelsen. Detta anslag förutsättes skola falla utanför den för vattenfallsverket gällande investeringsramen.

Mot departementschefens förslag ha motionsledes vissa erinringar fram-

förts. I motionerna I: 523 och II: 712 samt I: 524 och II: 713 har sålunda gjorts gällande, att det förebragta utredningsmaterialet icke vore av beskaffenhet att kunna läggas till grund för ett beslut i förlägningsfrågan. De synpunkter som från vattenfallsstyrelsens sida anförts för en förläggning till Räcksta skulle sålunda ha tillmätts alltför stor vikt av utredningsmannen, medan de skäl som av arbetsmarknadsstyrelsen förebragts för förläggning till annan ort i alltför liten utsträckning beaktats. Utredningsmannen har vidare enligt motionärerna fäst alltför litet avseende vid de sociala och befolkningspolitiska synpunkter som från samhällets sida böra anläggas. Motionärerna ha i anledning härav yrkat på en förnyad prövning av Kungl. Maj:t av förlägningsfrågan. I de båda förstnämnda motionerna har vidare som lämplig förlägningsplats rekommenderats Strömsholm, beläget ca 2 mil utanför Västerås, varvid enligt motionärerna de lokaler som f. n. disponeras av statens hingstdepå efter förestående avveckling av densamma i viss utsträckning skulle kunna disponeras.

Utskottet, som i allt väsentligt delar den uppfattning i frågan som departementschefen givit uttryck åt, vill kraftigt understryka vad som därvid anförts rörande den ogynnsamma utvecklingen i fråga om kraftbalansen samt härav föranledda, trängande investeringsbehov under de närmaste åren. Även enligt utskottets mening skulle sålunda en under angivna betingelser verkställd utflyttning av styrelsen till landsorten innebära mycket allvarliga risker för landets kraftförsörjning. En avgörande faktor härvidlag torde personalfrågan utgöra. Utredningsmannen har för sin del utgått från att ett utflyttningsbeslut skulle medföra, att befattningshavare från samtliga kategorier av de inom styrelsen tjänstgörande skulle i ganska betydande omfattning komma att lämna sin anställning. Härtill komme att möjligheterna för en framtida rekrytering av personal såväl med teknisk utbildning, särskild högre sådan, som mera kvalificerad biträdespersonal i ett arbetsmarknadsläge av samma karaktär som det nuvarande sannolikt skulle bli mindre än om styrelsen kvarblivit i Stockholm. Det torde i detta sammanhang ytterligare böra nämnas, att enligt vad utskottet under hand inhämtat även en mycket begränsad personalavgång skulle i hög grad inverka menligt på verkets förmåga att fullgöra sina uppgifter.

Vidare måste uppenbarligen anskaffandet av bostäder inom rimlig tid för en personalstyrka av den storleksordning det här gäller medföra avsevärda svårigheter på varje annan plats i landet, som i övriga hänseenden kunde anses lämplig som förlägningsort för styrelsen, medan i Stockholm däremot den övervägande delen av personalen redan torde ha sin bostadsfråga ordnad. Även vad av utredningsmannen anförts i fråga om styrelsens kontakter med andra verk och myndigheter m. m. finner utskottet tala för ett bibehållande av dess nuvarande förlägningsort.

Med hänsyn till bl. a. vad sålunda anförts kan utskottet för sin del icke finna att vid en ytterligare prövning av frågan några nya synpunkter skulle kunna framkomma, ägnade att mera väsentligt inverka på bedömningen av densamma. Det av utredningsmannen framlagda materialet synes tvärtom klart giva vid handen, att någon annan förläggningssort för styrelsen än Stockholm icke bör komma i fråga. Av den ståndpunkt utskottet sålunda intagit följer, att utskottet icke kan biträda motionärernas hemställan och följaktligen avstyrker bifall till de nämnda motionerna.

Vad departementschefen i övrigt anført och förordad har ej heller givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 523 och II: 712 samt I: 524 och II: 713,

I. å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1955/56 till *Förvaltningsbyggnad för vattenfallsstyrelsen* under statens vattenfallsverks fond anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kr;

II. för budgetåret 1956/57 till *Förvaltningsbyggnad för vattenfallsstyrelsen* under nyssnämnda fond anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kr.

Stockholm den 15 maj 1956

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit
från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlson, Leander, Gillström, Näsström, Hesselbom, Pålsson, Sundelin, Einar Persson, Erik Svedberg, Söderberg, Bengtson, Jacobsson och Birke; samt
från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Andersson i Malmö, Åkerström, Rubbestad, fröken Elmén, herrar Petterson i Degerfors, Andersson i Mölndal, Staxäng, Widén, Jansson i Kalix, Löfroth, Svensson i Stenkyrka, Blidfors, Andreasson och Nelander.

Reservation

av herrar *Pålsson, Sundelin, Bengtson, Rubbestad* och *Svensson* i Stenkyrka, vilka ansett att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag och att därför

dels den del av utskottets yttrande, som på s. 9 börjar med »Utskottet, som» och på s. 10 slutar med »till erinran», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Såsom av såväl utredningsmannen som motionärerna framhållits bör vid en bedömning av frågan om styrelsens utflyttning två faktorer tillmätas särskild vikt, nämligen dels förläggningsortens betydelse för personalrekryteringen, dels dess betydelse för det av styrelsens arbetsuppgifter föranledda samarbetet med andra statliga organ samt med organisationer och enskilda. Vad beträffar den förstnämnda frågan måste självfallet förutsättas att en utflyttning kommer att medföra vissa övergångssvårigheter. Det material som företetts till belysande härav synes enligt utskottets mening dock icke kunna motivera de slutsatser härutinnan som utredningsmannen dragit. Enligt vad arbetsmarknadsstyrelsen uttalat torde nämligen personalsvårigheterna endast bli av övergående natur, medan på lång sikt rekryteringsmöjligheterna beträffande skilda personalgrupper skulle bli minst lika goda som vid en fortsatt förläggning till Stockholm.

Vad åter beträffar styrelsens behov av nära kontakter med myndigheter och organisationer m. m. synes frågan härom före ett definitivt ställningstagande i huvudfrågan böra bli va föremål för ett noggrannare studium. Utvecklingen på kommunikationsväsendets område torde f. ö. göra behovet av en förläggning till Stockholm för styrelsens del mindre trängande.

Mot styrelsens kvarblivande i Stockholm tala enligt utskottets mening även övriga av arbetsmarknadsstyrelsen och motionärerna anförda skäl, bl. a. de rent lokaliseringpolitiska synpunkterna samt frågan om anskaffande av bostäder åt personalen. Lösandet av den senare frågan torde sålunda ej medföra svårigheter av den storleksordning som gjorts gällande, då en eventuell utflyttning förutsatts dels skola ske till större stad, dels skola företagas etappvis under flera år. Dessutom torde — åtminstone i viss mån — svårigheter av detta slag göra sig gällande även vid förläggning av förvaltningsbyggnaden till Räcksta.

Av vad sålunda anförts framgår, att utskottet, som funnit de av motionärerna anförda skälen för en utflyttning av styrelsen tungt vägande, icke ansett sig kunna biträda Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Utskottet har ej heller funnit sig kunna biträda det i motionerna I: 523 och II: 712 framlagda förslaget om en förläggning av styrelsen till västeråstrakten. En förnyad prövning av förläggningsfrågan synes därför böra komma till stånd,

vilken bör anförtros åt en särskild utredning, eventuellt i samband med den i propositionen bebådade utredningen rörande förläggning till annan ort än Stockholm av vattenfallsverkets stationsmontageavdelning och stamlinjebyggnader samt den lokala förvaltningen för Älvkarleby kraftverk. Med hänsyn till att frågan måste anses vara av brådskande natur förut-sätter utskottet, att den sålunda förordade omprövningen kommer till stånd så snart, att därav föranledda förslag kunna framläggas i nästkommande års statsverksproposition».

dels ock utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må, med avslag å Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 524 och II: 713 samt i anledning av motionerna I: 523 och II: 712, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förnyad prövning av frågan om förläggningen av vattenfallsstyrelsens förvaltningsbyggnad i enlighet med vad av utskottet anförts.»